

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล และเพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 การสร้างกรอบแนวคิดและร่างบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล นำข้อมูลมา กำหนดเป็นกรอบแนวคิดและร่างตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล

ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้นักวิชาการ และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่น ด้านการศึกษา และผู้อำนวยการสำนัก/กองการศึกษา รวมจำนวน 12 คน พิจารณาตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ตามผลการวิจัยระยะแรก ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้ ผู้วิจัยจะสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล

ระยะที่ 3 การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อทดสอบยืนยันตัวบ่งชี้และความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล ใช้แบบสอบถาม เพื่อหาคุณภาพตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ หัวหน้าโครงการ หรือหัวหน้างานที่เกี่ยวกับวิชาการ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาล

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 60 โรงเรียน รวม 400 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลาย
ขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Lisrel
8.72

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. พัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดเทศบาล

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล
ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล โดยดำเนินการใน 2 ขั้นตอนดังนี้

1.1 การสร้างตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดเทศบาล ผลการสร้างในตอนนี้ได้ตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มี
ประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก จำนวน
4 องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย จำนวน 14 องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้จำนวน 65 ตัว
บ่งชี้ดังนี้

1.1.1 องค์ประกอบหลักด้านนโยบายด้านวิชาการ ประกอบด้วย
องค์ประกอบย่อยจำนวน 3 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้จำนวน 16 ตัวบ่งชี้

1.1.2 องค์ประกอบหลักด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย
องค์ประกอบย่อยจำนวน 3 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้จำนวน 16 ตัวบ่งชี้

1.1.3 องค์ประกอบหลักด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย
องค์ประกอบย่อยจำนวน 4 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้จำนวน 16 ตัวบ่งชี้

1.1.4 องค์ประกอบหลักด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อยจำนวน 4 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้จำนวน
17 ตัวบ่งชี้

1.2 การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดเทศบาล ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 12
คน สรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักทั้ง 4 องค์ประกอบ และองค์ประกอบย่อยทั้ง 14 องค์ประกอบ
ย่อยมีความสมบูรณ์แล้ว แต่ควรมีการตัดตัวบ่งชี้บางตัว และเพิ่มตัวบ่งชี้ ทำให้ได้ตัวบ่งชี้การ
บริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาลประกอบด้วยองค์ประกอบ

หลัก จำนวน 4 องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย จำนวน 14 องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ จำนวน 74 ตัวบ่งชี้ดังนี้

1.2.1 องค์ประกอบหลักด้านนโยบายด้านวิชาการ ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อยจำนวน 3 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้จำนวน 15 ตัวบ่งชี้

1.2.2 องค์ประกอบหลักด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อยจำนวน 3 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้จำนวน 18 ตัวบ่งชี้

1.2.3 องค์ประกอบหลักด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อยจำนวน 4 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้จำนวน 15 ตัวบ่งชี้

1.2.4 องค์ประกอบหลักด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยจำนวน 4 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้จำนวน 20 ตัวบ่งชี้

2. ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล พบว่าเมื่อปรับ ความสอดคล้องของโมเดลแล้ว มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก พิจารณาได้จาก พิจารณาได้จากค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square : X^2) มีค่าเท่ากับ 65.72 ค่า df เท่ากับ 53 เมื่อ พิจารณาว่า X^2/df มีค่าเท่ากับ 1.24 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์คือ ต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ และ P-value เท่ากับ 0.11 แสดงว่า ไม่มีนัยสำคัญ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.97 ค่า ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.95 แสดงว่า ยอมรับ สมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จึงสรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มี ประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จากมากไปหาน้อย ได้ดังต่อไปนี้คือ การ พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (IEQA) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.54 ความเป็นผู้นำทางวิชาการ (IL) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.42 นโยบายด้านวิชาการ (AP) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.36 และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (LPD) มีน้ำหนัก องค์ประกอบเท่ากับ 0.32 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล เกิดจากองค์ประกอบด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ นโยบายด้านวิชาการ และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามลำดับ จึงสามารถเขียนสมการ โครงสร้างตัวบ่งชี้การ บริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ได้ดังนี้

การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล

$$= .54(IEQA) + .42(IL) + .36(AP) + .32(LPD)$$

2.1 ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้นโยบายด้านวิชาการ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ สรุปนโยบายเป็นด้าน ๆ ในรูปแบบเอกสารเพื่อชี้้นำให้เกิดความร่วมมือในสถานศึกษาและชุมชน (b=.93) สร้างความเชื่อมั่นว่ากิจกรรมของโรงเรียนสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน (b=.89) สร้างความเข้าใจกับครู นักเรียน และผู้ปกครองเกี่ยวกับนโยบายของโรงเรียน (b=.86) แสดงออกให้เห็นถึงความสำคัญของนโยบายของโรงเรียนต่อครู ผู้ปกครองและนักเรียน (b=.85) ประเมินผลการนำนโยบายของโรงเรียนไปใช้ (b=.83) ใช้นโยบายของโรงเรียน ในการตัดสินใจเกี่ยวกับงานวิชาการ (b=.80) สร้างการยอมรับในนโยบายของโรงเรียน ที่กำหนดขึ้น (b=.81) ส่งเสริมให้ครูนำนโยบายของโรงเรียนไปปฏิบัติ (b=.77) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างจริงจังเป็นรูปธรรม ในการปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียน (b=.72) การใช้การทำงานเป็นทีมงานในการจัดทำกรอบนโยบายโรงเรียน (b=.61) ใช้ข้อมูลจาก ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเพื่อเป็น แนวทางการกำหนดกรอบนโยบาย (b=.61) จัดทำนโยบาย ร่วมกันกับผู้ปกครอง นักเรียน และครูเพื่อที่จะกำหนดทิศทางการพัฒนาภายใน โรงเรียน (b=.62) กำหนดกรอบนโยบายที่ส่งเสริมให้มีมาตรฐานที่สูงและความคาดหวังที่สูง (b=.62) จัดทำกรอบนโยบายที่ชัดเจนสามารถวัดได้ (b=.59) และการจัดทำกรอบนโยบายเป็นไปตาม สภาพการณ์ในช่วงเวลา (b=.58)

2.2 ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ส่งเสริมและสนับสนุน การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ของครูที่ทำทายความสามารถ (b=.98) จัดกิจกรรมพัฒนาสภาพแวดล้อม และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (b=.97) ประสานระหว่างห้องเรียนและโรงเรียนในด้าน การให้รางวัลนักเรียน (b=.96) ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรอย่างชัดเจน (b=.94) ดูแล เอาใจใส่ครูและนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้รู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ (b=.92) ให้การ สนับสนุนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความจำเป็นและความต้องการ (b=.91) ให้รางวัลและให้การยอมรับการทำงานของครูในรูปแบบทั้งรูปแบบเป็นทางการและที่ไม่เป็น ทางการ (b=.91) ผู้บริหารเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา (b=.90) สร้างสภาพแวดล้อม ในโรงเรียนให้ปลอดภัย และเป็นระเบียบ (b=.90) เปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนใช้

ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่ (b=.90) นิเทศและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน (b=.88) ผู้บริหารเป็นตัวอย่างด้านความมีคุณธรรม จริยธรรม (b=.86) ประสานระหว่างห้องเรียนและโรงเรียนในด้านการให้รางวัลนักเรียน (b=.83) ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐานร่วมกับครู (b=.82) ควบคุมการใช้เวลาในการสอนเน้นการเพิ่มเวลาในการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (b=.82) จัดให้มีทรัพยากร ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้อย่างเพียงพอ (b=.81) ใช้กลยุทธ์เพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดการ การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน (b=.78) กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู (b=.76) เน้นให้ครูสอนตามหลักการและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา (b=.74) สร้างและใช้ระบบการให้รางวัลสนับสนุนการพัฒนางานด้านวิชาการ (b=.74) ส่งเสริมการมอบหมายงานเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาครู (b=.69)

2.3 ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้การพัฒนาระบบการเรียนรู้อิงประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา (b=1.00) ส่งเสริมการสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ของครู และบุคลากร เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้อิง (b=.98) ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (b=.96) วางนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (b=.92) ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมครูและบุคลากรในการพัฒนาระบบการเรียนรู้อิง (b=.92) ติดตามและประเมินผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (b=.90) ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (b=.87) นำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (b=.81) 9. ส่งเสริมวางแผนปฏิบัติที่ชัดเจนสอดคล้องกับหลักการที่วางกำหนดไว้ (b=.80) ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนและจัดการเรียนการสอน (b=.80) จัดให้มีการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยามิตร (b=.80) จัดให้มีนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน (b=.80) ส่งเสริมพัฒนาครู และบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาระบบการเรียนรู้อิง (b=.80) ส่งเสริมการบริหารหลักสูตรให้มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน (b=.79) ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง (b=.78) ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (b=.76) จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการ การเผชิญสถานการณ์

การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา (b=.74) ส่งเสริมจัดทำแผนงาน โครงการเพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนการเรียนรู้จัดการเรียนรู้ (b=.59)

2.4 ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ วิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงหาสาเหตุของปัญหาและหาแนวทางแก้ไข (b=.1.00) ปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูผู้สอน บุคลากรและผู้บริหาร (b=1.00) ติดตามผลการปฏิบัติที่กำหนดไว้ในแผนอย่างสม่ำเสมอ (b=.99) บุคลากรร่วมกันดำเนินการตามแผนที่จัดไว้ในระหว่างดำเนินงาน (b=.94) ตรวจสอบเครื่องมือการประเมินให้มีความเที่ยงตรงและได้มาตรฐานก่อนนำไปใช้ (b=.94) บุคลากรทุกคนร่วมกันทบทวนผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (b=.94) จัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา (b=.93) ใช้วิธีการประกันคุณภาพภายในที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา (b=.92) ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลและจัดอันดับความสำคัญของมาตรฐานการศึกษา (b=.90) ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุงและเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (b=.90) จัดทำคู่มือประเมินคุณภาพการศึกษาได้ครอบคลุมชัดเจนเผยแพร่ (b=.89) จัดทำเครื่องมือในการตรวจสอบประเมินและเกณฑ์การประเมิน (b=.88) จัดกิจกรรมให้ความรู้และฝึกอบรมการตรวจสอบประเมินคุณภาพการศึกษา (b=.82) วางแผนที่ชัดเจนเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในที่ชัดเจนสถานศึกษา (b=.81) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกคน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาภายใน (b=.80) นำเสนอผลการตรวจสอบประเมินผลเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพภายใน (b=.77) รวบรวมข้อมูลจัดทำสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา (b=.74) ดำเนินการยกระดับมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในให้สูงขึ้น (b=.72) ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง (b=.69) จัดทำแนวปฏิบัติที่ชัดเจนสอดคล้องกับแผนที่วางไว้ (b=.68)

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ซึ่งได้ตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาลประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก จำนวน 4 องค์ประกอบหลักคือ องค์ประกอบหลักด้านนโยบายด้านวิชาการ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษา โดยมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 14 องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้จำนวน 74 ตัวบ่งชี้ นั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาตามลำดับขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ขั้นการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่ว่าการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ซึ่งการศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ทำให้สามารถได้กรอบแนวคิด และองค์ประกอบหลักของการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล จนนำไปสู่องค์ประกอบย่อย และตัวชี้วัด หลังจากนั้นได้ดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยอาศัยความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้กรอบแนวคิดที่ชัดเจนในการพัฒนาตัวบ่งชี้ตามหลักการที่นงลักษณ์ วิรัชชัย, ศจีมาศ ณ วิเชียร และพิสมัย อรทัย (2551 : 27 -31) ได้สรุปขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาตัวบ่งชี้ตามขั้นตอน การนิยามตัวบ่งชี้ว่า การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยใช้นิยามเชิงทฤษฎี (Theoretical Definition) ทำได้ 2 แบบ แบบแรกใช้ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยเป็นพื้นฐานสนับสนุนทั้งหมด ตั้งแต่การกำหนดตัวแปรย่อย การกำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อยและการกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อย แบบที่สองใช้ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยเป็นพื้นฐานสนับสนุนการคัดเลือกตัวแปรย่อย และการกำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อยเท่านั้น ส่วนในขั้นตอนการกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยแต่ละตัวจะใช้ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญประกอบการตัดสินใจ

2. ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้

การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล พบว่า โมเดลการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลที่ผู้วิจัยพัฒนามานั้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น เมื่อนำมาทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากเหตุผลด้านการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนดังกล่าวมาแล้ว ยังเป็นผลมาจากการให้ความสำคัญกับการหาคุณภาพของเครื่องมือ สอดคล้องงานวิจัยของโกศิษฏ์ เป็ลรินทร์ (2552 : 252) ที่พบว่า การหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาความตรง ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) และหาความเที่ยงด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก (Cronbach's alpha Coefficient) ทำให้ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าความสอดคล้องเกินที่กำหนดการพัฒนาตัวบ่งชี้ ต้องมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพ

ของตัวบ่งชี้ (Quality Check) ที่พัฒนาขึ้น รวมถึงการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ด้วย ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นจะมีคุณภาพดีเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะของตัวบ่งชี้ที่ว่ามีความเหมาะสมตามเกณฑ์ต่อไปนี้เพียงใด ได้แก่ ความเที่ยง(Reliability) ความตรง (Validity) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความเป็นประโยชน์ (Utility) ความเหมาะสม (Appropriateness) ความเชื่อถือได้ (Credibility) ความคงเส้นคงวา (Consistency) และความเป็นมาตรฐานที่เปรียบเทียบกันได้ (Standardization)

3. ผลการพัฒนา และทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้าง ตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ดังกล่าว มาจึงสรุปได้ว่าตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มี ประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล สามารถจัดลำดับตัวบ่งชี้จากมากไปหาน้อยคือ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (IEQA) มีน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.54 ความเป็นผู้นำทางวิชาการ (IL) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.42 นโยบายด้าน วิชาการ (AP) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.36 และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (LPD) มี น้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.32 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการ ที่มี ประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล เกิดจากองค์ประกอบด้านการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ นโยบายด้านวิชาการและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามลำดับ มีประเด็นที่สามารถนำมา อภิปรายผล ได้ดังนี้

3.1 ตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล เกิดจากองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้านการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลอันดับแรก รองลงมาคือ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ นโยบายด้านวิชาการ และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ซึ่งจะเห็นได้ว่า การบริหารงาน วิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนั้น การพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา คือสิ่งที่สำคัญที่สุด เนื่องจากการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา คือการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่เน้นการวางแผนและ เตรียมการป้องกันล่วงหน้าก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น ไม่ใช่การแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าที่ เพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว เพราะการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ถือเป็น

กระบวนการที่บุคลากร ทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกันวางแผนกำหนดเป้าหมายและวิธีการลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน มีการบันทึกข้อมูล เพื่อร่วมกันตรวจสอบผลงาน หาจุดเด่นจุดที่ต้องการปรับปรุงแล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้น ๆ โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามเจตนารมณ์ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรา 48 ระบุให้หน่วยงานหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญสูงสุดที่นำมาซึ่งความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงจำเป็นต้องดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเอง โดยจัดให้ระบบประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหาร และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นแก่สาธารณชนที่มีต่อสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพไปตามมาตรฐาน

3.2 เมื่อพิจารณาถึงตัวบ่งชี้ที่บ่งบอกหรือมีอิทธิพลถึงการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ในด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสูงที่สุดคือ วิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงหาสาเหตุของปัญหาและหาแนวทางแก้ไข ($b=1.00$) ปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูผู้สอน บุคลากรและผู้บริหาร ($b=1.00$) ซึ่งทั้ง 2 ตัวบ่งชี้ มุ่งไปที่การนำผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไปสู่การปรับปรุงปัญหาและแก้ไขปัญหา ซึ่งยืนยันการนิยามความหมายของการประกันคุณภาพภายในของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : คำนำ) ซึ่งให้ความหมายไว้ว่า การประกันคุณภาพภายในคือ กระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพซึ่งเป็นภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องทำ จุดนี้เองทำให้ยืนยันว่าการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ต้องไม่ใช่เพียงแค่การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน ตามที่จรัส นองมาก (2544 : 35) ได้อ้างมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งระบุว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัด ที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น ดังนั้นการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ต้องยึดแนวทางตามที่สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 10) ได้ระบุว่าระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องเดียวกับกระบวนการบริหารอย่างมีคุณภาพหรือวงจร PDCA ซึ่งประกอบด้วย การร่วมกันวางแผน (P) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (D) ร่วมกันตรวจสอบ (C) และร่วมกันปรับปรุง (A) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกฤษฎพงษ์ เหมบุรุษ (2547 : 214) ที่ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนด้านการเตรียมการประกันคุณภาพภายในควรสนับสนุนให้ครูผู้เกี่ยวข้องความมุ่งมั่นในการพัฒนา และควรนำผลการประเมินไปปรับปรุง ควรมีการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล อยู่สม่ำเสมอและสรุปผลทุกครั้ง

3.3 เมื่อพิจารณาถึงตัวบ่งชี้ที่บ่งบอกหรือมีอิทธิพลถึงการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ในด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการสูงสุด คือ ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ของครูที่ทำทาบความสามารถ สอดคล้องกับแนวคิดของโมมาว (Moomaw, 1984 : 22-28) ได้อธิบายเกี่ยวกับผู้นำทางวิชาการที่ประสบผลสำเร็จจะต้องยึดหลัก 5 อย่าง หนึ่งในนั้นคือต้องกระตุ้นให้มีความคิดใหม่ ๆ สิ่งสำคัญทางวิชาการ ต้องมีความคิดใหม่ ๆ มีการสนับสนุนสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ผู้นำทางวิชาการจึงต้องกระตุ้นให้ทุกคน มีจิตใจที่จะคิดประดิษฐ์อะไรใหม่ ๆ ขึ้นมากระตุ้นให้มีการศึกษาทดลองและให้มีการนำไปเผยแพร่ ตลอดจนสอดคล้องกับแนวคิดของแคมป์เบลล์ บริดจ์ และ โนสทรานด์ (Campbell Bridge and Nystrand, 1977 : 225-227) ได้กล่าวถึงบทบาทของหัวหน้าสถานศึกษาในฐานะผู้นำไว้ 4 ประการ หนึ่งในนั้นคือต้องเป็นผู้จัดให้มีการศึกษาดูงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ruffin (2007 : 14) ได้ศึกษาการรับรู้ของผู้บริหาร โรงเรียนในเมืองเกี่ยวกับความเห็นและการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการที่สรุปว่า การจะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิผลนั้น ต้องสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการใน 2 ด้าน จึงซึ่งจะส่งผลไปถึงผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นผู้มีความพร้อมคือการสร้างจิตความสามารถให้กับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้มีภาวะผู้นำร่วม และ นำการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนอย่างมากเพื่อให้ส่งผลถึงการเพิ่มจำนวนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของประยุท ชูสอน (2548 : 27-29) ได้สรุปว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมี 4 องค์ประกอบ หนึ่งในนั้นคือการกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation : IS) ผู้บริหาร

โรงเรียนแสดงให้เห็น ในการบริหารหรือการทำงานที่เป็นกระบวนการทำให้ผู้ร่วมงาน ให้เห็นวิธีการหรือแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหา กระตุ้นผู้ตามให้ตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ผู้บริหารเปลี่ยนกรอบ (Reframing) การมองปัญหาและ การเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆด้วยวิถีทางแบบใหม่ ๆ มีทักษะการจัดการที่ดี (Good Manager) มีการตั้งใจและสนับสนุนความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ในการพิจารณาปัญหาและการหาคำตอบ มีการให้กำลังใจผู้ตามให้พยายามหาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีใหม่ ๆ ผู้บริหารพิสูจน์ให้เห็นว่าสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้จากการร่วมมือของผู้ร่วมงานทุกคน ใช้เทคนิควิธีการจูงใจที่ดี ผู้ตามหาแนวทางใหม่ ๆ มาแก้ปัญหาในหน่วยงาน เพื่อหาข้อสรุปใหม่ที่ดีกว่าเดิม

3.4 เมื่อพิจารณาถึงตัวบ่งชี้ที่บ่งบอกหรือมีอิทธิพลถึงการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ในด้านนโยบายด้านวิชาการ สูงที่สุดคือสรุปนโยบายเป็นด้าน ๆ ในรูปแบบเอกสารเพื่อชี้้นำให้เกิดความร่วมมือในสถานศึกษาและชุมชน ซึ่งเป็นไปตามทัศนะของ Krug (1992 : 430) ได้ยืนยันว่าการกำหนดเป้าหมายหรือการกำหนดพันธกิจ เกี่ยวกับโรงเรียนจะแสดงให้เห็นว่า จุดประสงค์ที่ระบุไว้ชัดเจนแล้วนั้น จะต้องสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าใจแจ่มแจ้ง และทริสตี (จันทราณี สงวนนาม. 2533 : 62 ; อ้างอิงมาจาก Trusty. 1986 : 258) แห่งภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทนเนสซี สหรัฐอเมริกา กล่าวถึงหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ในฐานะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งหน้าที่ในลำดับต้น ๆ คือ การส่งเสริมให้ครูพัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูนำเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียน ไปปฏิบัติ การสร้างความเชื่อมั่นว่ากิจกรรมของโรงเรียนและของห้องเรียนสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของฮอลดิงเจอร์ และฮอลดิงเจอร์ กับเมอร์ฟี (Krug. 1992 : 431 ; citing in Hallinger. 1984 : 200 ; Hallinger and Murphy. 1985 : 215-218) งานวิจัยของเซฟพาร์ด (Blase and Blase. 1999 : 350 ; citing in Sheppard. 1996 : 325-344) ที่และแนวคิดนักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่ง (Krug. 1992 : 431 ; citing Krug. 1989 : 235 ; Krug, Ahadi, and Scott. 1991 : 300-302 ; Maehr and Ames. 1988 : 256 ; Maehr, Braskamp and Ames. 1988 : 432-433) ที่ได้เสนอโครงสร้างที่นำไปสู่การบริหารงานด้านวิชาการให้เกิดประสิทธิผล ทุกฝ่ายได้สรุปตรงกันว่า การกำหนดกรอบนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียน และการนำนโยบายของโรงเรียน ไปปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนจะส่งผลต่อประสิทธิผลทางวิชาการของโรงเรียน

3.5 เมื่อพิจารณาถึงตัวบ่งชี้ที่บ่งบอกหรือมีอิทธิพลถึงการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สูงที่สุดคือ ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา ผลที่ได้ยืนยันแนวคิดที่ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญของการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ครูแปลงหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ซึ่งต้องผ่านกระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ การเรียนการสอนจึงเป็นหัวใจของงานวิชาการในสถานศึกษา ดังที่รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2550 : 71) หลักสูตรสถานศึกษาจะบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้เพียงใด นั้น ภารกิจการบริหารงานวิชาการประการหนึ่งที่สำคัญยิ่งคือ การพัฒนากระบวนการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูอาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาการเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นไปตามหลักการของกระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 34-35) ที่กำหนดแนวทางดำเนินการ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาดำเนินการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียน ตามสาระ และหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง

3.6 ข้อค้นพบประการหนึ่งที่น่าสนใจอย่างมากคือ เมื่อพิจารณาผลการประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระ นำผลการประเมินความเหมาะสมที่ได้เปรียบเทียบกับน้ำหนักที่บ่งบอกหรือมีอิทธิพลถึงการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ซึ่งเป็นผลจากการทดสอบความสอดคล้องของ โมเดลความสัมพันธ์

โครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล พบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นกับค่าน้ำหนักองค์ประกอบไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ

ผลการประเมินความเหมาะสมดังกล่าวชี้ให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบสำคัญอันดับแรก ในขณะที่การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้าง พบว่าการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบสำคัญอันดับสุดท้าย ทั้งนี้เนื่องจากค่าเฉลี่ยเป็นค่าคะแนนที่เป็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้น้อยเพียงใด ในขณะที่ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหรือตัวบ่งชี้กับองค์ประกอบหรือการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในด้านต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล ดังนั้น เมื่อต้องการทราบว่าตัวบ่งชี้ใดเป็นอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลต้องพิจารณาค่าน้ำหนักขององค์ประกอบ ซึ่งผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น กับค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่พบว่าให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันนั้น จึงเป็นสิ่งที่ยืนยันว่าการบ่งชี้คุณลักษณะต่าง ๆ ต้องกระทำอย่างเป็นระบบและแม่นยำ โดยเฉพาะการพัฒนาตัวบ่งชี้เพื่อนำมาวัดและตรวจสอบดังที่ฮอปกินส์ และลีสค์ (Hopkins and Leask, 1992 : 140) กล่าวถึงตัวบ่งชี้ว่า เป็นข้อความเปรียบเทียบความสำเร็จในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งตัวบ่งชี้สามารถนำมาวัดและตรวจสอบได้ และนงลักษณ์ วิรัชชัย, ศจีมาศ ณ วิเชียร และพิสมัย อรทัย (2551 : 23-26) กล่าวว่า การใช้ตัวบ่งชี้มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 3 ประการคือ การบรรยาย นักวิชาการสามารถใช้ตัวบ่งชี้ในการบรรยายสภาพและลักษณะของระบบได้อย่างแม่นยำเพียงพอที่จะทำให้เข้าใจการทำงานของระบบได้เป็นอย่างดี การแสดงแนวโน้มหรือการเปลี่ยนแปลงตัวบ่งชี้ค่าสมบูรณ์หรือตัวบ่งชี้ของตน จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงหรือแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของระบบในช่วงเวลาหนึ่งได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ เปรียบเสมือนการศึกษาระยะยาว และการเปรียบเทียบตัวบ่งชี้สัมพัทธ์หรือตัวบ่งชี้เชิงเกณฑ์ เป็นประโยชน์ในการศึกษาเปรียบเทียบระบบทั้งการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ การเปรียบเทียบระหว่างระบบของประเทศต่าง ๆ หรือการเปรียบเทียบสภาพระหว่างภูมิภาคในประเทศใดประเทศหนึ่ง

เมื่อพิจารณาเหตุของการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้าง พบว่าการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบสำคัญ

อันดับแรก ในขณะที่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบสำคัญอันดับสุดท้ายได้ ยืนยันถึงหลักแห่งประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการที่สอดคล้องกับประสิทธิผลของ สถานศึกษาที่เทคโนโลยี และเรย์ โนลด์ (Teddlie and Reynolds. 2000 : 3) กล่าวว่า ผู้บริหารและ ครู ตลอดจนชุมชนจะต้องมีการพัฒนาโรงเรียนที่สามารถก่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นกับนักเรียน ในทุกด้าน เป็นลักษณะการเพิ่มมูลค่า (Add Value) และภารกิจของนโยบายการจัดการศึกษา โดยจะต้องบริหาร โรงเรียนให้มีประสิทธิผลเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทราณี สงวนนาม (2545 : 121) ที่สรุปว่าระบบการบริหารการศึกษาของไทยนั้นพบว่าการบริหารงาน วิชาการที่มีประสิทธิผลจะส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เนื่องจากการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในเป็นการพัฒนาคุณภาพ การประเมินผล ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ และ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้นการประกันคุณภาพภายใน “เป็นหัวใจ” ของการ ประเมินคุณภาพการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นภารกิจในการปฏิบัติงานที่ ดำเนินการตามภารกิจปกติที่รับผิดชอบ และให้ยึดถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วน หนึ่งของการบริหารการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของ สถานศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

ข้อค้นพบที่สำคัญของการวิจัยครั้งนี้ พบว่า มีนักวิชาการและนักวิจัยจำนวนมาก ที่พยายามจะพัฒนาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และทุกฝ่ายเล็งเห็นความสำคัญ ว่าผู้บริหารสถานศึกษาคือบุคคลสำคัญในการพัฒนา โดยเฉพาะการสร้างระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพราะ โรงเรียนต้องมีการบริหารจัดการที่ทำให้ผู้เรียนมี คุณภาพสูงตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด และให้ได้รับการพัฒนาทุกด้านตามความสามารถ ที่จะจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมเป็นที่ยอมรับและเป็นแบบอย่างใน ด้าน “คุณภาพ” ดังที่จรัส นองมาก (2544 : 2) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็น กระบวนการที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้มีความมั่นใจว่า ถ้าทำกระบวนการ ที่กำหนดนี้แล้ว การศึกษามีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาท สำคัญต่อกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะการประกันคุณภาพในการศึกษา ซึ่ง จะส่งผลต่อความสำเร็จและประสิทธิผลของสถานศึกษานั้นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำผลการวิจัยไปใช้ในการประเมินผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำตัวบ่งชี้ที่ได้ไปใช้ในการประเมินสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับองค์ประกอบการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพราะการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการบริหารจัดการ การประเมินผล การติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการให้บุคลากรภายในสถานศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

1.2 การนำผลการวิจัยไปใช้ในการประเมินประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญ 2 ประการคือ 1) ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในการประเมินประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล แต่ 2) การประเมินประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอื่น เช่น สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาเอกชน สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา หรือในระดับอุดมศึกษา ต้องมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเกณฑ์สัมพัทธ์ ของตัวบ่งชี้กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอื่น ๆ โดยต้องนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นไปสร้างเป็นแบบประเมิน แล้วนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปใช้วัดกับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอื่นแล้วนำผลการประเมินมาเปรียบเทียบเกณฑ์การแปลผล เพื่ออธิบายความเที่ยงตรงเชิงเกณฑ์สัมพัทธ์ของตัวบ่งชี้ ซึ่งอาจมีบางตัวบ่งชี้ที่มีความเที่ยงตรงเชิงเกณฑ์สัมพัทธ์สูงกับ ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดที่แตกต่างกันไป

1.3 การนำผลการวิจัยไปใช้ในเชิงนโยบายของภาครัฐ โดยหน่วยงานในระดับสูงควรนำองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ที่ได้ไปกำหนดเป็นสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล และมีนโยบายในการพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวของผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนนำไปกำหนดเป็นสมรรถนะที่สถาบันการศึกษาและการฝึกอบรมที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้ ฝึกอบรม หรือเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาลต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอื่น เช่นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาเอกชน สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา หรือในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการจะมีน้ำหนักที่แตกต่างกัน

2.2 ควรมีการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรม หรือการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาสังกัดเทศบาล เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้ได้องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบที่มีความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล โดยแต่ละองค์ประกอบจะมีองค์ประกอบย่อย และตัวชี้วัดที่มีน้ำหนักความสำคัญตามลำดับ แต่การพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบไม่ว่าจะเป็นองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย หรือตัวบ่งชี้ อาจต้องมีรูปแบบ หรือวิธีการในการพัฒนาแตกต่างกันไป เช่น การจัดฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การฝึกอบรมในงานการปฏิบัติงานจริง การใช้สถานการณ์จำลอง หรือการมีพี่เลี้ยง เป็นต้น การศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาแต่ละองค์ประกอบ จะนำไปสู่การนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม และเหมาะสม

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอื่น เช่นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาเอกชน สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา หรือในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการจะมีน้ำหนักที่แตกต่างกัน

3.2 ควรมีการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรม หรือการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาสังกัดเทศบาล เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้ได้องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบที่มีความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล โดยแต่ละองค์ประกอบจะมีองค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดที่มีน้ำหนักความสำคัญตามลำดับ แต่การพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบไม่ว่าจะเป็นองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย หรือตัวบ่งชี้ อาจต้องมีรูปแบบ หรือวิธีการในการพัฒนาแตกต่างกันไป เช่นการจัดฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การฝึกอบรมในงานการปฏิบัติงานจริง การใช้สถานการณ์จำลอง หรือการมีพี่เลี้ยง เป็นต้น การศึกษารูปแบบ ที่เหมาะสมในการพัฒนาแต่ละองค์ประกอบ จะนำไปสู่การนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม และเหมาะสม